

om det Forslag, jeg har havt den Ære at forelægge for det høje Thing, og da jeg nu har hørt dem her fremsatte af det ærede Medlem, der nys talte, har jeg troet allerede paa Sagens nærværende Stadium at burde udtale mig saa klart som muligt, for at Debatten kan blive bragt tilbage til det, som jeg tror, rigtige Spor. Det er blevet fremhævet fra flere Sider, hvor stor en Betydning, man har tillagt dette Forslag. Man har betragtet det som en Indledning til eller en Betingelse for en bedre Samarbejden mellem Regjering og Folkething, end der hidtil har været Tilfældet, ja, man har endog forleden Dag erklæret, at, efter at Lovforslaget var fremkommet, maatte man antage, at alt Haab var udeluftet om Tilveiebringelsen af Betingelserne for en saadan Samarbejden. Fra anden Side har det imidlertid ikke manglet paa Behreidelse imod mig, fordi jeg er gaaet saa vidt i min Smøbekommen i dette Lovforslag, som jeg er gaaet. Man har sagt mig, at jeg har traadt Kirkens Ret og derved store Interesser for nær ved de Indrømmelser, jeg har gjort, og man har bebrejdet mig, at, naar Sagen kom til videre Forhandling, vilde der sikkert reise sig temmelig store Vanskeligheder for dens Gjennemførelse. Jeg befinder mig saaledes som en Mand, der staar midt imellem to stridende Parter og søger at mægler dem imellem, men faar Utal fra begge Sider. Jeg skal imidlertid finde min Trøst i det Haab, at der netop i den Omstændighed, at begge Parter ere misfornøiede med Loven eller mindre tilfredse med den, dog maasse kunde ligge en lille Betydning til, at det Forslag, jeg har havt den Ære at forelægge, ikke hviler paa saa ganske urigtige Grundsaetninger endda. Jeg skal tillade mig at gjentagde i det høje Things Grundring, at denne Sag, hvad jo Alle i øvrigt vide, er forbunden med overordentlig store Vanskeligheder. Vi have feiret vor Grundlovs femogtyveaarige Tilværelse, og hidtil have vi dog ikke faaet tilveiebragt nogen Ordning af de kirkelige Forhold, ei heller nogen Ordning af Præsternes Lønningsforhold her i Landet, saaledes at der altsaa efter en saa lang Tids Forløb endnu er omtrent 1000 Præster, hvis Lønningsforhold ordnes uden nogen direkte Medvirkning fra Rigsdagens Side. Kirkens Midler styres altsaa endnu, uden at Rigsdagen i finantiel Henseende har nogen Indflydelse derpaa. Alt kan ordnes ad administrativt Veie, skjøndt de Herrer vide, hvor mange Anstrengelser der er gjort for at ordne dette Forhold, hvor mange Lovforslag der er blevet fremlagte, hvor mange Rampe der er blevet ført, og det er dog efter 25 Aars Forløb blevet omtrent, som det var. Det vil saaledes være klart for enhver Uhibdet, at der ved Ordningen af denne Sag frembyder sig store Vanskeligheder; thi hvis dette ikke havde været Tilfældet, vilde Sagen jo forlængst have været ordnet. Som bekjendt staa de stærkeste Modsaetninger her imod hinanden.

Paa den ene Side paastaas det, at Kirken har Ret til de Midler, som ved milde og private Gaver og til forskjellige Læder paa forskjellige Maade ere henlagte til Kirkerne og til Præsterne, og man paastaar derfor, at man ikke bør ordne et saadant Forhold, inden Kirkens Forsatning i Forhold til Grundloven er blevet fastsat ved Lov. Paa den anden Side paastaas det, at Alt, hvad der saaledes er bleven henlagt til Kirken, ligesom er en ven og bar Statsejendom, at Staten har fuldstændig Ret til at disponere derover, at Staten har Ret til at stille Præsterne aldeles saaledes som Statens øvrige Embedsmænd, medens der fra den modsatte Side hævdes, at Præsterne tillige ere Menighedens Embedsmænd og som saadanne staa i et ganske andet Forhold til Staten end andre Embedsmænd. Naar Regjeringen altsaa har villet søge at ordne en saadan Sag, har den maattet gaa omtrent midt imellem disse saa høist forskjellige Anskuelser. Fra Regjeringens Side har der jo været gjort store Anstrengelser i saa Henseende. Der har været nedsat en Kirkekommission, og efter denne Kirkekommissions Forhandlinger er der Tid efter anden af Regjeringen fremlagt forskjellige Lovforslag for Rigsdagen, som imidlertid ikke ere gaaede igjennem. Regjeringen har bestandig viist større og større Smøbekommen; Regjeringen er vegen paa de Saetser, som Kirkekommissionen havde foreslaaet med Hensyn til Præsternes Lønning; den er vegen fra 520 Ldr. Byg til 480, 420 og omfider til 400 Ldr. Med Hensyn til Præstegaardsjorderne har det jo oprindeligt været forudsat, at Præstegaardene omtrentlig skulde have en Størrelse som en almindelig Bondegaard, medens man nu er kommen ned til, at Præstegaardene ikke skulde være større end et Boelstæd paa Landet. Omfider blev der erhvervet ligesom et Slags Kompromis mellem de forskjellige Anskuelser, der have gjort sig gjældende i denne Sag, idet Folkethinget og Landstinget gjennem et Føllesudvalg fremlagde et Forslag, der imidlertid ikke vandt Flertal i dette Thing, men som har været Grundlaget for det Forslag, som den forrige Kirkeminister fremlagde og som ligeledes i visse Punkter har været Grundlag for mit nye Forslag. Det nævnte tidligere Forslag har man, saaledes som det er blevet fremhævet af den forrige ærede Taler, imidlertid modsat sig paa et Par Punkter. Det ene af dem var det, at Præsternes Løn beregnedes efter Byg, og det andet var fornemmelig det, at der efter det Kompromis, jeg omtalte, var bestemt en særlig Fond, over hvis Midler der kun kunde disponeres ved særlig Lov. For mig stillede Dødsen sig altsaa saaledes muligen at ordne Sagen ad den praktiske Veie, ved ikke endelig at foregribe Noget af de store Spørgsmaal, som i Tidernes Løb have knyttet sig til disse Forslag, ved saa vidt muligt at omgaa dem og kun komme til det Resultat, at den uforholtsmæssige Fordeling, der var i Præsteembedernes Lønning, kunde blive ord-